

KUZEY TARIHİNDE GAOCHELAR¹
(TARİHİ METİNLER)

于北平公弟鬱蘭撫軍將軍冀州刺史勃海公建國元年石季龍征護遠於遠西護遠奔於平岡山遂投慕容晃晃殺之鬱蘭奔石季龍以所徙鮮卑五千人配之使屯合支鬱蘭死子龕代之及冉閔之亂龕率衆南移遂據齊地慕容儁使弟玄恭率衆伐龕於廣固執龕送之薊儁毒其目而殺之坑其徒三千餘人

高車蓋古亦狄之餘種也初號為狄歷北方以為高車丁零其語略與匈奴同而時有小異或云其先匈奴甥

也其種有狄氏表統氏斛律氏解批氏護骨氏異奇斤氏俗云匈奴單于生二女姿容甚美國人皆以為神單于曰我有此女安可配人將以與天乃於國北無人之地築高臺置二女其上曰請天自迎之經三年其母欲迎之單于曰不可未徹之間耳復一年乃有一老狼晝夜守臺嗥呼因穿臺下為空穴經年不去其小女曰吾父處我於此欲以與天而今狼來或是神物天使之然將下就之其姊大驚曰此是畜生無乃辱父母妹不從

終日復留其宿明日將婦歸既而夫黨還入其家馬羣極取良馬父母兄弟雖惜終無言者頗諱取寡婦而優憐之其畜產自有記識雖闖縱在野終無妄取俗不清潔喜致震寢每震則叫呼射天而棄之移去來歲秋馬肥復相率候於震所埋殺羊然火拔刀女巫祝說似如中國被除而羣隊馳馬旋繞百匝乃止人持一束柳葉回豎之以乳酪灌馬婦人以皮裹羊骸戴之首上紫屈髮鬚而綴之有似軒冕其死亡葬送掘地作坎坐尸於中張臂引弓佩刀挾稍無異於生而露坎不掩時有震死及疫癘則為之祈福若安全無他則為報賽多殺雜畜燒骨以燎走馬遠旋多者數百匝男女無小大皆集會平吉之人則歌舞作樂死喪之家則悲吟哭泣其遷徙隨水草衣皮食肉牛羊畜產盡與蠕蠕同唯車輪高大幅數至多徙於鹿渾海西北百餘里部落疆大常與蠕蠕為敵亦每侵盜于魏魏道武襲之大破其諸郡後道武復渡弱洛水西行至鹿渾海停駕簡輕騎西北行

¹ Wei Tarihi Wei Shu 魏書 103. Bölüm ve Kuzey Tarihi Beishi 98. eşleşmekte.

下為狼妻而產子後遂滋繁成國故其人好引聲長歌
又似狼嗥無都統大帥當種各有君長為性麤猛黨類
同心至於寇難翕然相依鬪無行陣頭別衝突乍出乍
入不能堅戰其俗蹲踞褻黷無所忌避婚姻用牛馬納
娉以為榮結言既定男黨營車關馬令女黨恣取上馬
祖乘出關馬主立關外振手驚馬不墜者即取之墜則
更取數滿乃止俗無穀不作酒迎婦之日男女相將持
馬酪熟肉節解主人延賓亦無行位穹廬前叢坐飲宴

KUZEY TARİHİNDE GAOHELAR²

Söylenceye göre, Chanyü'nün iki kızı varmış, edaları da endamları da pek güzelmış; halk bu kızları tanrıça olarak görüyormuş. Chanyü; “Ben bu kızlara nasıl talipler bulacağımı bilmiyorum, onları Gök Tanrı'ya vermek istiyorum” demiş. Böylece, ülkenin hiç insan olmayan bir yerine yüksek bir kule (platform?) yaptırıp kızlarını oraya bırakmış ve “Bunları Gök Tanrı kendisine alsın!” demiş. Üç yıl böyle geçmiş kızların annesi onları geri getirmek istemiş fakat Chanyü “olmaz” demiş... Bir yıl daha geçmiş ve bu sırada yaşlı bir kurt peyda olmuş, sabah akşam kızların bulunduğu tepeciği bekler, ulur dururmuş. Tepenin altında kendine bir kovuk kazmış ve oradan ayrılmaz olmuş. Kızlardan küçük olanı “babam beni buraya, Gök Tanrı'ya gelin olayım diye bıraktı ama şimdi bu kurt geldi, yoksa tanrının elçisi bu olmasın?” demiş. Tam kurdun yanına incekmiş ki ablası onu azarlamış; “Bu sadece bir hayvan, annemi ve babamı utandıracaksın!” Küçük kardeş onu dinlemeyip aşağı inmiş. Kurdun karısı olmuş [ve pek çok] oğlan çocuğu doğurmuş. [Soyu] daha sonra güçlenip çoğalmış, bir de devlet kurmuşlar. İşte bu sebeple Koçu/Gaoche halkının insanların ciğerleri [güçlü] olur; bu yüzden sanki kurt ulur gibi uzun hava okurlar. (BS: 3270; WS: 2307)

Gaochelar'ın başkomutanları³ veya generalleri yoktur. Obaların her birinin kendi reisleri, başbuğları vardır. Mizacen kaba ve hiddetlidirler; obalar, kendi soyundan olanlar yekvücut halinde akına çıkar, zorluklara birlikte göğüs gerer, birbirlerine canı gönülden⁴ destek olur, birbirlerinin arkasını kollarlar. Savaşta piyade birlikleri yoktur, [kendini] baş[kanlarının arkasında] ayrı ayrı akın yaparlar; birdenbire gelir ansızın çekilirler [ama] uzun süren savaşlarda dayanıksızdırlar. (WS: 2307)

Adetlerine göre çömelerek otururlar, [hal ve tavırları] saygısız [olsa da] birbirlerine haset etmez, angarya yüklemeler.

Kız alıp [verirken] başlık olarak öküz ve at götürmek zenginlik göstergesidir. [Evlilikleri] söz keserek akdederler; erkek tarafı [at] arabalarını yığınak yapar ve atlarını çevirir. Kız tarafından diledikleri atları seçip binmelerini isterler. Ata binenler, çitin arkasından çıktığında, at sahibi çitlerin dışında durduğu yerde eliyle atı dehleyerek korkutup koşturur, ata binen düşmemeyi başarırsa at onun olur, ama attan düşerse yeniden at seçebilir. [At seçme oyunu] sayı tamamlanıncaya kadar devam eder. Tahıl ürünleri yoktur, [bu yüzden, tahıldan] rakı yapmazlar. Gelin aldıkları gün, kadın erkek [yaşlı genç herkes] bir araya gelir, at sütü (kıymız) ve pişmiş et taşıyıp eğlence düzenlerler. Ev sahipleri misafirlerini karşılar, yürüyüş [sırası ya da alt-üst] makamları yoktur, otağın önünde hep beraber rahatça oturur, gün bitinceye kadar yiyip-içip eğlenirler [ve] çoğunlukla misafirlerini alıkoyup geceletirler.⁵ (WS: 2307)

Ertesi gün, gelin [yeni] evine döneceği zaman bu kez damat tarafı [kızın] ailesinin at sürüsüne girer ve en iyi atlardan seçebildiği kadar at seçip alırlar. [Kızın] anne ve babası, erkek kardeşleri [seçilen atlar] için üzülse bile kimse tek söz söylemez. [Ama] dul kalmış kadınların [atlarını]

² Wei Tarihi Wei Shu 魏書 103. Bölüm ve Kuzey Tarihi Beishi 98. eşleşmekte.

³ Başkomutan *duitong*, Önceki Qin yönetiminde (383) görülen bir memuriyet; daha sonra yaygın olarak Tu-tun ile ses benzerliği dikkat çekici. Tutun, tut- fil kökünden, tutuk, tutun; “pençe” olması gerekir.

⁴ Çincesi: 翕然相依; “uyum içinde, birlik içinde, birbirlerine bağlı.”

⁵ Li Duan 李端 《送铜泽王归城》 şiirinde şöyle diyor; “Beyimizin ceddini yeni öğrendim, O da Gaochelar'danmış. Yalnız neşelenmeyi arzulayan bu insanlar [gibi Bey de malını] fakirlerle paylaşıp kendi keyfine bakmalı.” 昔闻公族出，其从亦高车。为善唯求乐，分贫必及疏。

almak olmaz, onlara saygı ve ihtimam gösterilir.

Hayvanlarının [sayısını] ezbere bilirler [ve hayvanları] açık alanda [serbestçe] yayılırlar ama hırsızlık olmaz. Çok temiz değildirlere; gök gürültüsünden (felaketlerden), yıldırımlardan [korkmazlar, aksine] pek sevinirler. [Şimşek çakıp] gök gürlediğinde, çığıllıklarla göğe ot atar, sonra [da bu okları] bırakarak göç ederler. Bir sonraki yılın güz [mevsiminde] atlar semirdiği zaman, fırtınanın olduğu yerde toplanır, kurban ettikleri koyunları gömerken ateş yakıp kılıç çekerler. Kadın büyücü (kam) [esriyerek] kötülükleri kovar. Bu [adet] Çin'deki şeytan çıkarmaya benzer.⁶ Ayrıca, sürü halinde at biner ve [geniş] bir daire etrafında dönerler, bunu yüz defa tekrar ederler. [İçlerinden] biri elinde bir tutam *söğüt-meşesiyle* gelir; etrafında dönerek bunu [yere] dikerler, bir yandan da süt [veya] yoğurt dökerek [fidana can suyu verirler].

⁶ Çince fuchu 祓除, önceleri kurban törenleriyle ve saray çevresiyle ilişkili olan bu adet daha sonra halk arasında yayılmıştır. Kötülükleri kovmak ve iyilik, uğur dilek ve dualarıyla görülür ve biçimsel olarak yöreden yöreye değişkenlik gösterir.